

Boo Miljö- och Naturvänner

Saltsjö-Boo den 10 september 2010

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
KFKS 2007/491 214
Planenheten
Nacka kommun
131 81 Nacka

Samrådsyttrande över Detaljplan för del av Tollare 1:16 m.fl. fastigheter delplan 3 - Tollarehöjden - i Boo, Nacka

Boo Miljö- och Naturvänner har tagit del av förslag till ovanstående detaljplan för Tollarehöjden.

Bakgrund – Boo Miljö- och Naturvänner grundhållning

Låt oss först kortfattat konstatera, vilka tre stora beslut, som Nacka kommun tidigare fattat och som ligger till grund för detta planförslag.

Nacka kommun har, 1) med undantag för den östra delen i det aktuella planområdet, **avhänt sig möjligheten att värna stora natur- och rekreationsvärden genom att inte låta naturmarken i hela planområdet ingå i Tollare naturreservat** samt har 2) **medgivit rivning av Godtemplarbyns stugor och odlingar, ett stycke kulturhistoria.**

Dessutom ligger hela deltaljplaneområdet förutom norrslänten, som inte är föreslagen för bebyggelse, inom strandskyddat område. Dock har 3) **Länsstyrelsen i beslut 16.6 2008 bifallit kommunens begäran om upphävande av strandskyddet.**

Bit för bit har Nacka Kommun prioriterat bort naturmark klassad med *höga naturvärden i nyckelbiotoper* respektive *naturvärden nära nyckelbiotoper* samt *stora rekreationsvärden* till förmån för en kraftig exploatering i det befintliga naturmarksområdet i Tollare. Den nu aktuella detaljplanen för Tollarehöjden, som omfattar området kring Godtemplarbyn, är en del i denna exploatering. Tidigare antagna detaljplaner i Tollare är *Tollare Träskväg delplan 1a*, *Mellanbergsvägen delplan 1b*, *Tollare Strand delplan 2* och *detaljplan för Tollareängen på Järntorget mark*.

Boo Miljö- och Naturvänner har tidigare, förutom i yttrande över dessa tidigare antagna detaljplaner, i *Yttrande över förslag till program för detaljplan Tollare 1:16 m. fl. i Boo, Nacka kommun*, 2006 0325, samt i *Remissvar angående bildande av naturreservat Tollare*, 2008 0702, redovisat sina åsikter, www.boonatur.se.

Vår grundhållning är fortfarande att vi helst sett att Tollarehöjden lämnats orörd och att ingen exploatering alls skett i området samt att naturmarken ingått i Tollare naturreservat.

Sammanfattande synpunkter på detaljplanen

När nu en exploatering trots allt är föreslagen även på Tollarehöjden, vill vi ge följande synpunkter på detaljplanen.

- **Enligt Skogsstyrelsens klassning är stor del av detaljplaneområdet klassat som nyckelbiotop eller naturvärde.**
- **Detaljplaneområdet ligger inom riksintresse kust och skärgård och har strandskydd enligt Miljöbalken.**
- **Rekreationsintressen för befolkningen i Södra Boo har inte beaktats.**
- **Föreslagen exploatering medför mycket stora konsekvenser. En miljökonsekvensbeskrivning, MKB, måste göras.**
- **Planens utformning innebär en uppsplittring av naturmarken, negativt både ur biologisk synpunkt och för det rekreativa användandet.**
- **Planens utformning innebär också stor risk för utfyllnader och branta slänter mot naturmarken.**
- **Vi skulle hellre se en förtätning av bebyggelsen för att spara större naturmarkspartier och undvika fula utfyllnader.**
- **Markförläggning av högspänningsledningarna bör göras i den befintliga ledningsgatan.**
- **Vi saknar en bedömning gjord av professionell sakkunskap för naturmarkens liksom enskilda trädets överlevnad och framtida möjligheter.**

Miljökonsekvensbeskrivning saknas

Tollarehöjden är den femte detaljplan (fjärde tillhörande NCC:s mark) inom Tollare, som nu kommer på samråd. I endast en av de fyra tidigare – Tollare strand – har en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) gjorts. Till vår bestörtning ser vi nu att för Tollarehöjden, som i norr och väster helt gränsar till Tollare strand, har ingen miljökonsekvensbeskrivning gjorts.

Det är ytterst förvånande att kommunen återigen i sin behovsprövning kunnat bedöma att detaljplanen inte medför en betydande miljöpåverkan, när flera mycket viktiga miljöfaktorer påverkas. Samtliga detaljplaner har komplicerade miljöfrågor att hantera. Några exempel i denna detaljplan är:

- Nyckelbiotoper och naturvärdesområden med rödlistade arter inklusive fågelarter som finns upptagna i Bernkonventionen samt omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000.
- Sprängning för vägtunnel – ingår i aktuell detaljplan.
- Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning – ingår i aktuell detaljplan inklusive Naturresevatet.

Dessa förhållanden var inte kända, redovisade eller aktuella, då Tollareprogram antogs 2006. I samrådshandling hörande till detta program (daterat 2005 05 23) hade planarbetet bedömts inte innebära en betydande miljöpåverkan. Här står dock också: ”Under det fortsatta planarbetet kan en omprövning av bedömningen om betydande miljöpåverkan bli aktuell om nya fakta framkommer under samrådet.” Nya fakta framkom dels under samrådet men framför allt vid Naturvärdesutredningen som gjordes vintern 2007 – 2008 (Tomas Fasth, Pro Natura). Vägtunneln tillkom i sent skede, då detaljplan Mellanbergsvägen antogs. Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning togs upp först i Samråd för detaljplan Tollare Träsk.

Inget material, som närmare anger hur behovsbedömningen har gjorts finns kommunicerat med remissinstanser eller går att hitta i något tillgängligt material i detta eller tidigare detaljplaneärenden för Tollareområdet. Detta trots att Länsstyrelsen redan i sitt samrådsyttrande (8/6 2006) över Tollareprogrammet påtalat angående miljöbedömning: ”*Den behovsbedömning som anges ha upprättats bör redovisas i sin helhet. Kommunens ställningstagande bör även enligt Länsstyrelsen motiveras mer utförligt.*”

Inte heller det faktum att hela större delen av detaljplaneområdet ligger inom strandskyddat område samt inom riksintresse kust och skärgård har gett Nacka kommun anledning till att göra en MKB utifrån vare sig natur- eller rekreationsintressen.

Det är helt uppenbart att även denna detaljplan innebär en betydande miljöpåverkan. Det är ologiskt och inkonsekvent att exploatering av Tollarehöjden till skillnad från Tollare strand inte bedömts få en betydande miljöpåverkan.

Miljöredovisningen

Miljöredovisningen innehåller flera felaktigheter och många otydligheter. Denna handling ser ut att vara framtagen under synnerligen stor brådska, varför den innehåller såväl sakfel som slarvfel.

På sid. 11. talas om en markförorening i hamnområdet i öster. Detaljplan Tollarehöjden har ingen hamn.

På sid. 8. Under avsnitt Strandskydd sägs: ”*En mer detaljerad beskrivning av byggnationens konsekvenser samt skälen till upphävande av strandskyddet, framgår i kommunens tjänsteskrivelse 2008 06 16 – ansökan om upphävande av strandskydd, se bilaga*”. Det angivna datumet är då Länsstyrelsen fattade sitt beslut angående strandskydd. Ansökan gjordes någon gång i september 2007. Kommunens omnämnda skrivelse finns inte med som någon bilaga till utsända Samrådshandlingar. Denna skrivelse har aldrig funnits tillgänglig i några samrådshandlingar eller på kommunens webbsida och inte heller på något sätt kommunicerats med remissinstanserna. Slarvfelet med datum må vara ett mänskligt misstag.

Hänvisningen till en tre år gammal handling som aldrig har visats upp i offentligheten är tvivelaktig ur trovärdighetssynpunkt. Vi har åtskilliga gånger frågat efter konsekvensanalys beträffande hela exploateringen. Här kommer en liten alltför otydligt antydning om att man för tre år sedan i en skrivelse talade om byggnationens konsekvenser.

På sid. 8. finns också en kartbild (samma som på sid. 9. under rubrik Natur). På den senare sidan framgår att kartbilden härrör från en utredning gjord av Ekologigruppen. I de utsända remisshandlingarna är det svårt att urskilja de olika delområdenas naturvärderingar – eftersom det är en svartvit bild som kopierats från en färgbild. Om man går in på kommunens Webbsida blir det mycket tydligt att en väldig sammanblandning har skett mellan områdena. På karta med färg är orange markering för Regionalt värde och gult markering för Kommunalt värde. Texten stämmer absolut inte

med verkligheten. Detta blir man fundersam över endast om man känner området väl och vet sedan tidigare var de olika värdeområdena finns.

Ekologigruppens utredning finns inte redovisad som referens – trots att deras karta finns med. Det blir därmed mycket ottydligt varifrån uppgifterna om rödlistade arter kommer.

Inte heller finns någon hänvisning till Tomas Fasths, Pro Natura, naturvärdesutredning vintern 2007 – 2008.

Det är mycket märkligt att man inte heller i denna Miljöredovisning tagit upp var de av Skogsstyrelsen klassade områden för nyckelbiotoper och naturvärden (nära nyckelbiotop) finns rent geografiskt. Man använder sig inte ens av dessa begrepp och frågan är om handläggarna alls har gått in på Skogsstyrelsens hemsida för att se dessa klassningar.

Genom att inte redovisa olika utredningar och uppgiftslämnare och på vilka olika sätt dessa gör klassningar blir det mycket ottydligt och för många helt obegripligt hur stort värde naturen i Tollare har. Det är inte allom givet att känna till att det endast är Skogsstyrelsen som formellt kan klassa skogsområden som nyckelbiotop och naturvärde (nära nyckelbiotop). Begreppen Regionala resp. Kommunal värden (vilket Ekologigruppen använder sig av) överensstämmer i sina kriterier inte helt med begreppen Nyckelbiotop och Naturvärde. I utredningen gjord av Thomas Fasth, Pro Natura, använder han sig av fyra klasser, där klass 1 anges som motsvarande nyckelbiotop.

Vad vi sist men inte minst saknar även i miljöredovisningen för denna detaljplan är en konsekvensanalys sett till helheten – d.v.s. vilka allvarliga konsekvenser totalexploateringen av Tollare innebär. Uppsplittringen i flera olika detaljplaner har fått till följd att helheten aldrig bedömts. I programhandlingarna från 2005 – 2006 är naturvärdena starkt underskattade och inga professionella naturinventeringar hade då gjorts.

Natur, naturvärden och biologisk mångfald – förödande konsekvenser vid exploatering

Området för detaljplan Tollarehöjden liksom mycket stora delar av hela Tollare naturområde har mycket höga naturvärden. Stora delar av Tollare har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop eller naturvärde (nära nyckelbiotop). Detaljplan Tollarehöjden ger nu en klarare bild av hur totalexploaterat det nuvarande naturområdet blir. Liksom i var och en av tidigare planer kommer skogar och lundar att skövlas. Det enda av natur som kvarstår är den som finns i Naturreservat, som kommit att bestå av ”resterna”, när byggherren fått igenom sina önskingar om exploatering.

Stor del av Naturreservat Tollare består av svårtillgänglig eller otillgänglig mark för andra än bergsklättrare. Ett undantag är den inte särskilt stora ekhagen (nyckelbiotop) i område Mellanbergsvägen samt ängen vid Kocktorpssjön, som har mindre höga naturvärden och är kraftigt bullerstörd av motorvägen.

I miljöredovisningen (sid. 9.) har man redovisat ett antal rödlistade arter liksom signalarter, men lägger som en slutmening att samtliga rödlistade arter hör till den lägsta kategorin (NT). Detta ser ut som ett försvar för att man (i detaljplaneförslaget) utan vidare kan utplåna dessa, tallticka, vintertagging, gränsticka, granticka och reliktböck. Då har man ändå glömt rutsinn (NT). I miljöredovisningens slutsats under avsnitt Natur sägs bl.a. ”*Exploateringen tar till stor del i anspråk och påverkar naturmiljöer av regionalt intresse för den biologiska mångfalden, vilket bedöms leda till mycket stora konsekvenser.* Det samma sägs om naturmiljöer med kommunalt värde. Härefter sägs att Naturreservatet förstärker skyddet av kvarvarande naturvärden.

Problemet i ovanstående resonemang är dock att det inte är i Naturreseptatet som dessa rödlistade arter har påträffats, utan just inom exploateringsområdet. Vi förstår inte anledningen till att man helt bortsett ifrån och inte ens omnämnt den Naturvärdesutredning som Tomas Fasth, Pro Natura, genomförde åt kommunen vintern 2007 – 2008 (i samband med naturreservatsutredningen) Här finns mycket noga angivet inom vilka områden som olika fynd har gjorts.

I naturvärdesutredningen från Pro Natura finns redovisat tallbestånd med en ålder om 3-400 år och med fynd av tallticka i område 43, väster om kraftledningen i områdets södra del. Reliktbock finns på flera gamla tallar i olika delar av detaljplaneområdet. Gränstickan finns i område 45, gränsen mellan områdena Tollarehöjden och Tollare strand. Rutskinn finns i område 52, alldeles öster om kraftledningen där den kröker sig och där (enligt detaljplanekarta) man planerar ny dragning.

Vintertagging, i område Godtemplarbyn och Granticka i gränsen mellan detaljplan Tollarehöjden och Tollare strand är rödlistade arter som upptäckts i senare skede.

Inga rödlistade arter eller signalarter finns av Pro Natura redovisade i det område i öster som är Naturreseptat (och ligger inom aktuell detaljplan). Området består till stor del av klippbranter, där det inte finns förutsättningar att växa för stora tallar, ekar och granar – den typ av träd där det vintertid går att identifiera rödlistade arter. Ändå har området höga naturvärden.

Kartbilden på sid. 9. hör till en utredning som Ekologigruppen redovisat 2009 05 13, men detta står inte i texten och ingen referens till denna utredning finns – än mindre finns den som bilaga till remisshandlingarna. Boo Miljö- och Naturvänner känner till att Ekologigruppens material är känsligt att tala om, då det i detaljplan Tollare strand fanns en hänvisning till denna, men kommunen länge vägrade att lämna ut materialet under hänvisning till att utredningen var ofullständig. Efter att vi anhållit om ett formellt beslut om nej till utbekommande av denna offentliga handling, fick vi tillgång till materialet (kort tid före vår deadline för vår förlängda samrådstid). Utredningen som var gjord sommartid innehåller mycket av värdefull information.

Nu har man återigen smugit in uppgifter (kartbild) från denna utredning, men utan att i texten ange varifrån uppgifterna kommer samt helt uteslutit Naturvärdesutredningen från Pro Natura.

Flora och fauna har blivit ytterst styvmoderligt behandlade. När det gäller fågelliv och övrigt djurliv, så har detta överhuvudtaget inte omnämnts. Vi vet att i området häckar mindre hackspett, rödlistad (NT). Större hackspett, kattuggla och spillkråka har observerats av närboende. Dessa båda senare är upptagna i Bernkonventionen (kategori II resp. III). Spillkråkan är dessutom upptagen i EU:s fågeldirektiv och omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000. Ekologigruppen har observerat spår av tretåig hackspett, rödlistad (VU). Denna hackspett kräver stora skogsarealer för sin överlevnad.

Däggdjur som lever i området är bl.a. rådjur, räv och hare. Dessa har liten chans att klara livet i ett exploaterat Tollare.

Planens utformning innebär en olycklig uppsplittring av naturmarken.

Ambitionen sägs i planen vara att *”ta tillvara den naturliga vegetationen”, ”bevara träd och få en snygg anpassning till naturmarken”*. Detta är lovvärt. Om man nu ska bebygga området, så skulle Tollarehöjden kunna bli ett bra exempel på hur man kan bygga i natur.

Små naturtytor

Men detaljplaneförslaget splittrar upp naturmarken på ett olyckligt sätt. Förutom högre bebyggelse

vid Östra porten vid tunnelmynningen och vid Tollare torg, den östra delen, så är målsättningen att bygga 80 småhus. Tomterna är relativt små, husen ligger spridda och det blir många små och smala mellanrum mellan tomterna med vad man kallar naturmark.

Vi ställer oss mycket tveksamma till chanserna för dessa små naturtytor att överleva i första hand under hela den omdanande byggprocessen, i andra hand beroende på vem som kommer att förvalta ytorna och stå emot villaägarnas önskemål om fällning av träd, för att få in mera sol på sina tomter och mera utsikt emot vattnet och i tredje hand av det ökade slitaget, som en exploatering innebär. Därtill kommer faktorer som ändrad ljusexponering, ändrade vattenförhållanden mm.

Enstaka träd med n-märkningar

Vad gäller enstaka större befintliga träd, är även det tveksamt, hur många som kan sparas med tanke på den uppsplittrade tomtmarken och de stora nivåskillnaderna. Detaljstudier måste göras i projekteringen för att ge svar på det.

Naturpartier i norra slänten och reservatsmarken i öster

I detaljplanen finns två sparade litet större naturpartier; i norra slänten och i reservatsmarken i öster. Bägge är svårtillgängliga. Den norra slänten är klart för brant för att fungera som vistelseyta. Naturreservatsmarken innehåller också många branter och är även den svårtillgänglig. För träden i den norra slänten, som ingår i det stora sammanhängande bältet med stora naturvärden, så ifrågasätter vi hur många träd som blir kvar, sedan gallringar gjorts för att ge husen, som är föreslagna precis nedanför slänten, solljus i det angränsande planområdet *Mellanbergsvägen*.

Valsparken

Valsparken är den enda lite större plana allmänna grönytan inom planområdet. Men med en bredd på 20-30 m och en längd på drygt 60 m är den inte större än en ordinär villatomt, dvs ca 1500 m². Även här finns i planbeskrivningen uttryckt att "ett stort antal befintliga träd bevaras", "de befintliga berghällarna sparas", "naturmarken gallras och bevaras i möjligaste mån. Där så behövs bör träden stammas upp så att kontakten med vattenrummet ökar." Samtidigt uttrycks att Valsparken ges parkkaraktär, gärna med en dansbana. Och allt detta ska rymmas på en yta av en villatomt!?

Vi anser inte att ambitionen i den skrivna texten till detaljplanen vad gäller naturmarken motsvaras av realistiska förslag i planen.

Bedömningen av och behandlingen av kvarvarande naturmark kräver professionell kompetens i nära samarbete med plan- och husarkitekter, m fl i projekteringsgruppen.

Om Tollarehöjden måste bebyggas ser vi hellre en förtätning av bebyggelsen för att spara större naturmarksparterier.

Planens utformning innebär vidare en stor risk för uppfyllnader och branta slänter med sprängsten

Tollarehöjden är kraftigt kuperad med berg i dagen och ytligt liggande berg med tunna markskikt. Det är en landskapstyp som är karaktäristisk för många andra tomter i Nacka kommun som bebyggs på senare tid. Tyvärr är fula uppfyllnader och slänter med sprängsten en alltför vanlig syn. Det är stor risk att Tollarehöjden med sina små tomter och känsliga naturmark blir en trist upprepning på detta tema. Speciellt känsligt är det vid anslutningarna mellan tomtmark och befintlig naturmark, som t ex vid alla de tomter som gränsar mot naturpartiet i den norra slänten.

Vi anser att nivåskillnaderna mellan byggnad och naturmark måste studeras noggrannare.

Så måste t ex hela den yttersta raden fastigheter, som ligger precis på branten i den norra slänten, omplaneras.

Markförläggning av högspänningsledningarna bör göras i den befintliga ledningsgatan.

De luftburna ledningarna i kraftledningsgatan kommer enligt den förslagna detaljplanen att markförläggas, men inget sägs om var och inte heller om markförläggning gäller hela sträckan. Men vi förutsätter att avsikten är, att markförläggningen gäller hela sträckan, i synnerhet som reservatsmarken ska fungera som nära rekreationsområde. För mer äventyrslystna kan den även bli en farlig lekplats.

Ledningsgatan går idag igenom reservatsmarken i öster och löper in i exploateringsområdet i bebyggelsen vid tunnelöppningen. Den planerade bebyggelsen får inte byggas, om inte ledningen flyttas. Men en flyttning innebär ianspråkstagande av ytterligare naturmark, som av Skogsstyrelsen är klassad med naturvärden och som skulle kunna ingå i naturreservatet.

Vi anser att en markförläggning bör ske i den befintliga ledningsgatan, där naturvärdena är som lägst klassade, för att göra minsta möjliga skada i reservatsmarken, vilket betyder att den föreslagna bebyggelsen bör flyttas efter ledningen och inte tvärtom.

Komplicerade dagvattenfrågor

I såväl miljöredovisning som planbeskrivning och genomförandebeskrivning har hanteringen av dagvatten endast berörts mycket kortfattat. Man återkommer i varje handling till att dagvattenhanteringen ska följa Nacka kommuns dagvattenstrategi, vilket innebär lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD). Inom Tollarehöjden har LOD mycket begränsade möjligheter att genomföras. I miljöredovisningen (sid. 11.) sägs visserligen: *”Planområdet består till stor del av hällemarksområden med berg i dagen eller tunna jordtäcken. I sluttningarna finns en del morän.”* Förutsättningarna för lokalt omhändertagande av dagvatten är därmed begränsade.” Man konstaterar att i och med etablering av vägar och bebyggelse förväntas *vattenmängd* öka inom området. Strax herefter sägs: *”Etablering av bostäder innebär att utfyllnader av bland annat matjord kommer att ske. Förutsättningarna för fördröjning och infiltration kommer därmed att öka”*.

Det är märkligt att man ingenstans omnämmt den dagvattenutredning som WSP gjort. Den finns inte på något sätt synlig eller hänvisad till i detta samrådsmaterial. Dock fanns denna utredning tillgänglig på kommunens webb i samband med detaljplan Tollare strand (om än efter stora påtryckningar). Denna utredning omfattar samtliga delområden hörande till NCC och ger en mycket bra och klargörande bild av hur komplicerad dagvattenfrågan är och att de olika delområdena påverkas av varandra.

För delplan Tollarehöjden konstateras att området är det högstbelägna av delplaneområdena, vilket betyder att avrinning idag sker naturligt mot angränsande områden Mellanbergsvägen (1 b) och Tollare strand (2). *”Efter utbyggnaden kommer den största delen av dagvatten från bebyggt område att ledas norrut mot dalsänkan. Infiltrationsmöjligheterna bedöms som ringa på grund av geologiska förhållanden, berg i dagen eller ett tämligen begränsat vegetationslager ovanpå berg.”* Under avsnitt *Systemutformning* sägs: *”Avvattning sker via allmänna ledningar mot dalgången och Hedenströms väg. Det finns information om moränjordar längs med norra delen av planområdet, i sluttningen ner mot dalgången. Infiltration i sluttningen rekommenderas för att fördröja och i viss mån rena dagvattnet. Här bör också möjligheten att anlägga någon form av fördröjningsmagasin ses över.”*

Infiltrationen i norrsluttning (klassat som naturvärdesområde) riskerar att helt förändra biotopen. En vattenfylld mark ger andra förutsättningar för vegetationen.

Vad som också kan ifrågasättas är hur mycket utfyllnaden av matjord i de planerade radhus- och villaträdgårdarna fyller funktionen som omhändertagande av dagvatten. Alla trädgårdar är små och i dagens bostadsområden ser man hur fler och fler små tomter förvandlas från grönskande rabatter eller gräsmatta och beläggs med sten eller plattor av olika slag. Det sägs i planbeskrivningen (sid. 13):

”Förgårdsmarken vid småhusen ska vara grön och avgränsas tydligt mot gatan med sinsemellan överensstämmande staket eller häck”. För att detta ska vara bindande och förhindra framtida förändringar måste detta säkras genom en detaljplanebestämmelse om att ytan ska vara fortsatt grönyta och inte bara prickmark med förbud att bygga.

Om inte någon detaljplanebestämmelse läggs in kommer nuvarande beräkningar av infiltrationsmöjligheter att helt slå fel vid framtida förändringar och riskerar att åstadkomma stora negativa konsekvenser.

Rekreation och hälsa – markanta försämringar till rekreation i natur.

Möjligheterna till rekreation i naturmiljö försämras mycket starkt. Människans möjlighet till rekreation i närnatur har en stor inverkan på hälsan, vilket allt mer forskning gör allt tydligare.

Södra Boo (söder om motorvägen) har idag c:a **8.000 invånare**. Det är ungefär 10% av kommunens medborgare – som genom Tollares kraftiga exploatering förlorar sin värdefulla närnatur. Det inrättade Naturreservat Tollare består till stora delar av svårtillgängliga branter eller är smala stråk mellan bostäder och vägar. Inte någon gång har Nacka kommun gjort en analys av vilka konsekvenser denna förlust av natur får för folkhälsan.

I miljöredovisningen talas om rekreation i t ex. Valsparken och utmed vattnet vid Tollare strand. Detta är den typ av rekreation som innebär sociala kontakter. I forskningen har man nu sett att olika människor kan behöva olika slag av rekreation. Även samma person kan i olika skeden av livet ha behov av olika sorters rekreation. Rekreation i ”tyst natur” är ett starkt behov hos stressade storstadsmänniskor.

Brister i Detaljplanekarta och illustrationskarta

Varken i detaljplanekartan eller illustrationskartan finns Naturreservatets gränser utsatta. Detta ger en stor otydlighet.

”Det lilla faluröda huset ...”

I planbeskrivningen står ”I korsningen mellan den gamla Hedenströms vägs sträckning och Tollaregatan ligger pappersbrukets grindstuga kvar. Det lilla faluröda huset pryder sin plats och ska ligga kvar som ett trevligt inslag från svunna tider i den nya stadsbebyggelsen.”

Att spara detta ur arkitektonisk synpunkt helt ointressanta hus som ett pittoreskt inslag i en modern stadsbebyggelse sedan den kulturhistoriskt intressanta Godtemplarbyns alla stugor och odlingar rivits och största delen av Tollares natur- och rekreationvärden byggts bort, blir snarare ett minne över planarkitekterna än platsens historia och kan inte bedömas som ett seriöst förslag.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Kerstin Lundén
Ordförande

Margaretha Josefson
styrelseledamot